

Rim

ISTORIJA

1. **Kraljevstvo** – od 753. pne do 509. pne.
2. **Republika** – od 509. p. n. e. do 27. p. n. e.
3. **Carstvo** – od 27. p. n. e. do 395. (odnosno do 476. godine*)

**Podela rimskog carstva na istočno i zapadno 395. godine (Car Teodosije).*

Pad Zapadnog Rimskog carstva 476. godine

Rimsko carstvo u doba Trajana (oko 100. pne)

Rim

IZVORI RIMSKE ARHITEKTURE

Etruska arhitektura 800 -500 pne

Etrurci su poreklom iz Male Azije.

Rimljani preuzimaju etruski način gradnje lukom i svodom.

Inženjerska dostignuća – Cloaca Maxima kojom je isušen rimski Forum.

Principi urbanizacije (cardo i dekanus) vode poreklo od Etruraca.

Rim

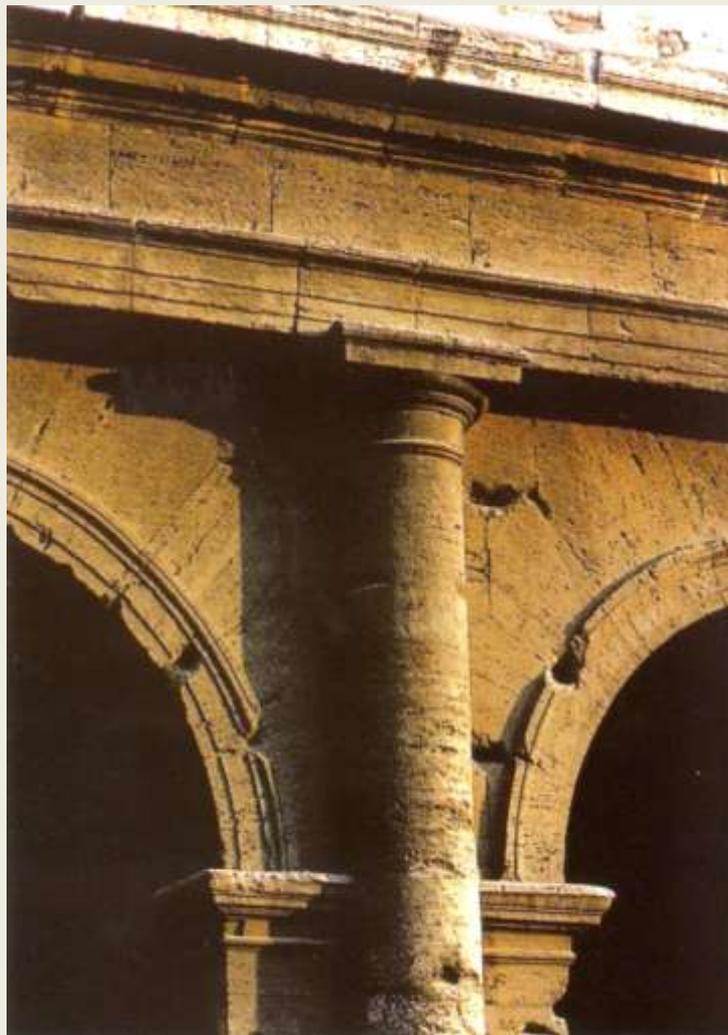
IZVORI RIMSKE ARHITEKTURE

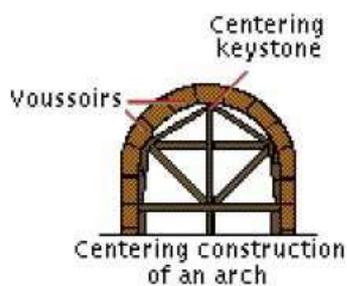
Grčka arhitektura

Rim u velikoj meri usvaja kulturu i umetnost Grčke.

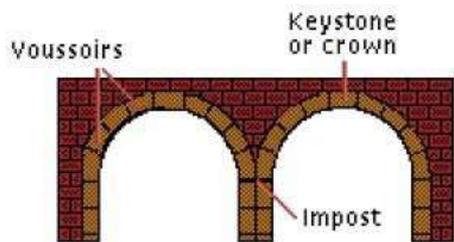
Tipovi građevina i načini dekoracije razvijaju se u prvom periodu pod grčkim uticajem.

Pod uticajam Grčke upotrebljavali su se stilski redovi (dorski, jonski i korintski stil) ali su oni bili samo dodati elementima nosećih zidnih konstrukcija.

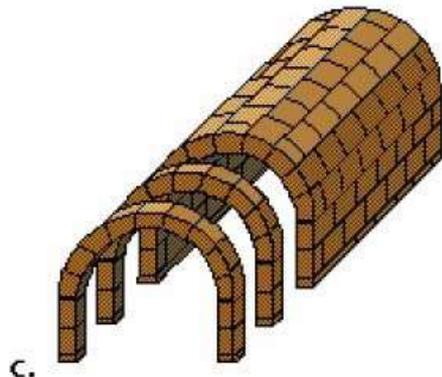

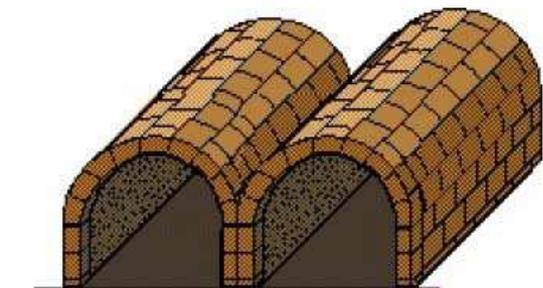
A.

B.

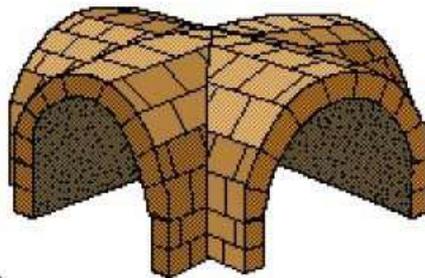

C.

D.

Barrel vault

E.

Cross (groin) vault

Rim

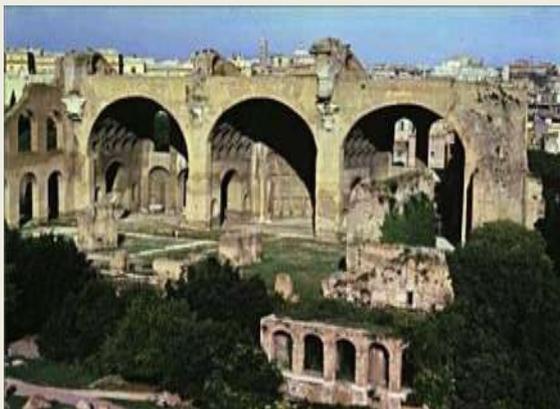
Konstruktivni sistem

Baziran na sistemu luka i svoda koji je preuzet iz etruske arhitekture.

Materijali

Novi materijali – pucolanski beton omogućava izgradnju velikih objekata.

Zgrade se pretežno grade od opeke u malteru, dok je spoljna površina oblagana kamenom.

Rim

TIPOVI OBJEKATA

Infrastrukturni objekti

- Akvadukti
- Kanalizacija
- Putevi
- Mostovi
- Fortifikacije

Hramovi

Javni objekti

- Pozorišta
- Cirkusi
- Stadioni
- Terme

Stanovanje

- Kolektivno (Insulae)
- Individualno (domus)
- Palate

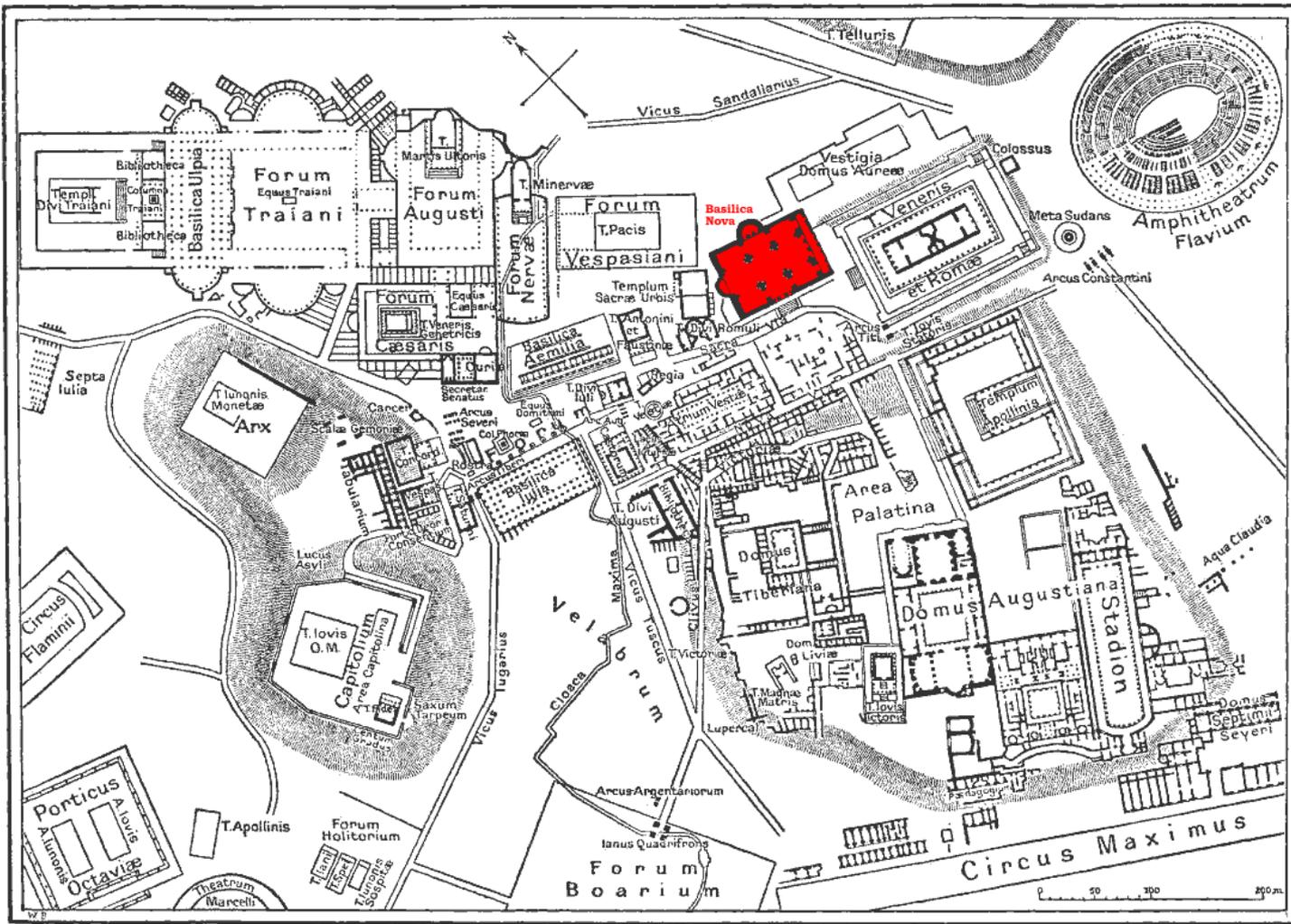

Rim

Rimski urbanizam

Osnivanje Rima

Prema legendi, grad Rim su osnovali braća Romul i Rem 21. aprila 753. p. n. e., ali arheološki nalazi podržavaju teoriju da je Rim iznikao iz seoskih naselja na brdu Palatin i na mestu budućeg rimskog Forum, koji su se sjedinili u grad u VIII veku p. n. e.

Rim

Rimski urbanizam

Rimski forum

Rimska civilizacija donela je novinu vezanu za grad, ta novina je trg (forum) kao organizovana i urbanizovana celina. Taj glavni gradski prostor je sa svih strana bio okružen javnim objektima i hramovima koji kao pojedinačni objekti nisu bitni nego značaj dobivaju uklopivši se u celi kompleks i čineći forum.

Rim

Rimski urbanizam

Rimski forum

Na vrhuncu carstva grad Rim je imao više foruma. Forum nije imao isključivo službene funkcije nego i trgovačke, pa je najveći "**Forum Romanum**" (građen od 5. veka p. n. e. do 3. veka) pored ostalih javnih objekata imao i 2 reda prodavnica. Njega čini nekoliko trgova sa zajedničkom glavnom osovinom, a svaki je okružen zgradama različitih funkcija vezanih za javni život (bazilikama) i raspoređenim sasvim slobodno.

Rim

Rimski forum

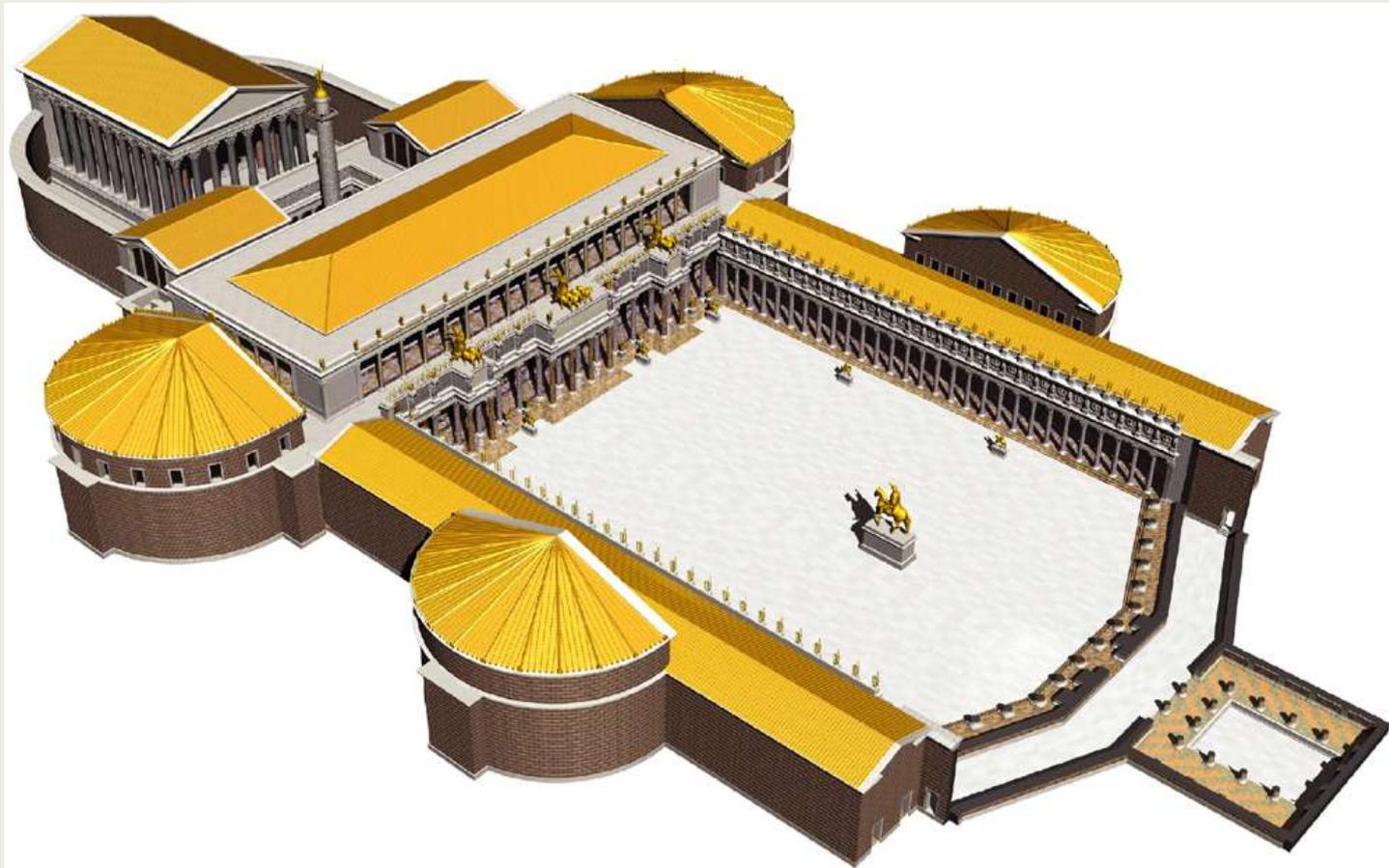

Rim

Rimski urbanizam

Rimski forum

Rim

Rimski urbanizam

Trajanov forum

Izgradnja foruma je započeta 107. godine po zapovedi cara Trajana, a radio ga je Apolodor iz Damaska . Forum je završen 143. godine. Budući da je bilo vrlo malo mesta u centru Rima za izgradnju ovako velikog projekta, mesto gradnje foruma je bilo između Augustovog i Cezarovog foruma, u blizini brda Kvirinal. Pošto je mesto bilo uzvišeno, skinuta zemlja u visini od 35 metara i porušene su sve kuće koje su se nalazile na toj lokaciji.

Rim

Rimski urbanizam

Trajanov forum

Ostaci Trajanovog foruma se nalaze 5 metara ispod današnjeg puta u Rimu, i nisu u potpunosti iskopani. Najbolje očuvani delovi su tržnica i Trajanov stub.

Rim

Rimski forum

Konstantinov slavoluk

Rim

Rimski forum

Slavoluk Septimija Severa

Rim

Rimski urbanizam

Forum u Pompeji

Forum je bio glavni trg u Pompejima i srce gradskog života. Bio je dug 142, a širok 38 metara, a od njega su vodile glavne ulice. Bio je uokviren kolonadom dorskih i jonskih stubova s tri strane, dok se na četvrtoj nalazio Jupiterov hram, kasnije Kapitol (hram posvećen rimskom Trojstvu Jupitera, Junone i Minerve). Bio je popločan, a uokvirivale su ga najvažnije javne građevine

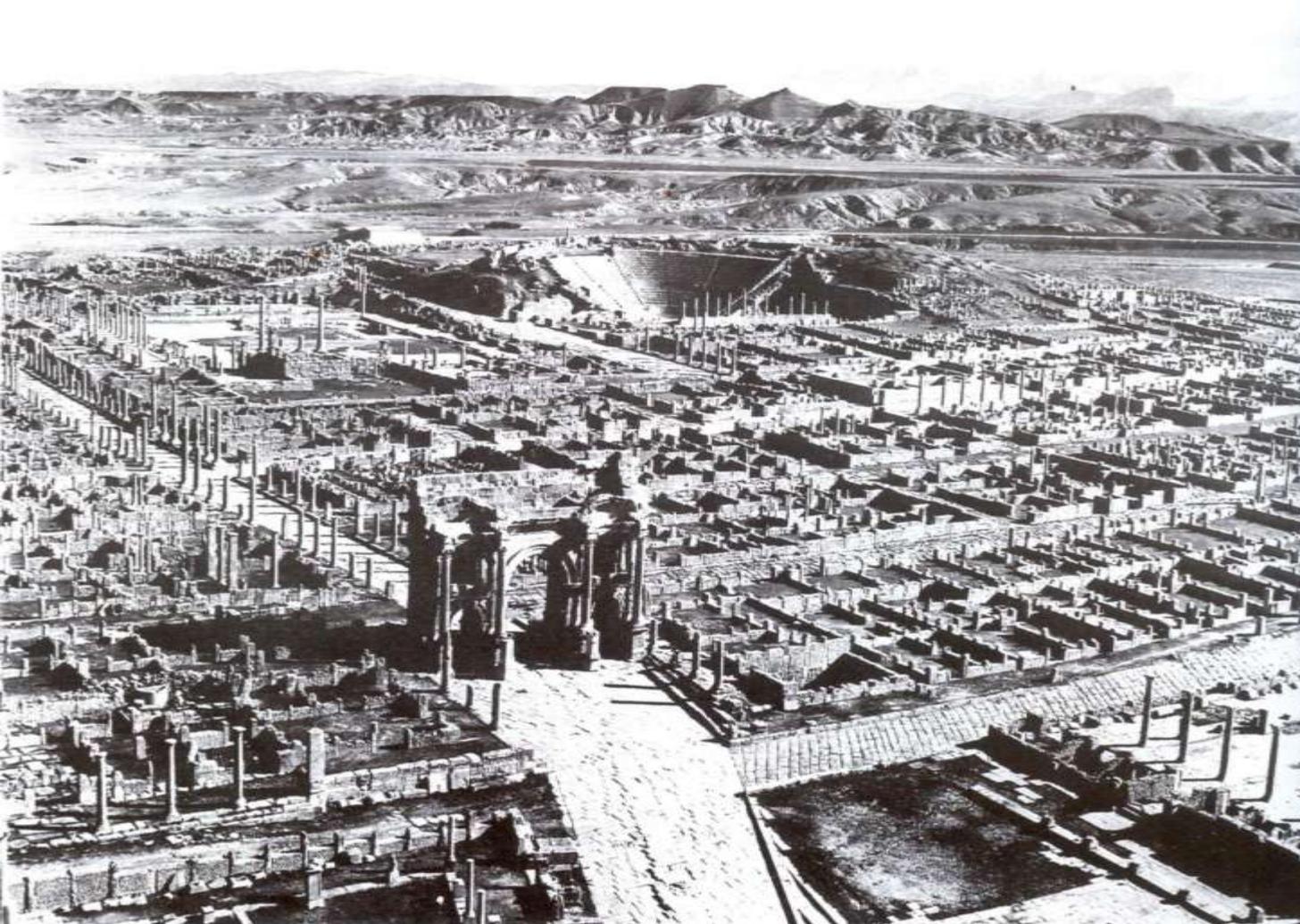

10/10/2005

Rim

Rimski urbanizam

Forum u Pompeji

Rim

Rimski urbanizam

Rimski grad bi nastao unutar utvrde (**castruma**), oko centralnih ulica koje su se sekle na sredini (**cardo i decumanus**) što je predstavljalo oblik urbanizacije koja nije postojala kod grčkih kolonija, zatim bi se gradilo izvan zidina (**suburbium**) (npr. Split oko Dioklecijano ve palate) itd. Parcele su deljene u pravilne kvadrate – agera (400x400 m.) i obično darivane rimskim veteranima. U grad bi se uveo vodovod (akvadukt) i kanalizacija.

Timgad, Alžir, oko 100 g.n.e.

Rim

Infrastrukturni objekti

Akvadukt

Više od arhitekture, Rimljani su bili poznati građevinari. Iza njih su ostali brojni mostovi, brane, kanali, popločani putevi i uopšte brojna inženjerska remek dela koja su bila rasejana po celom Rimskom carstvu. Prvi put, "Via Appia" iz 312. p. n. e. protezala se 300 km. od Rima do Kapue; kasnije su Rimljani popločali do 5000.000 km. puta i oko 1500 urbanizovanih gradova.

Rim

Infrastrukturni objekti

Akvadukt

Rim

Infrastrukturni objekti

003 Milvijski most, Rim

Most je izgradio konzul Gaj Klaudije Neron 206 pne nakon što je porazio kartaginsku vojsku u bici kod Metaurusa. Konzul Marko Aemilius Scaurus izgradio novi most od kamena na istom mestu 115 pne.

Rim

Hramovi

Mezon Kare, Nim

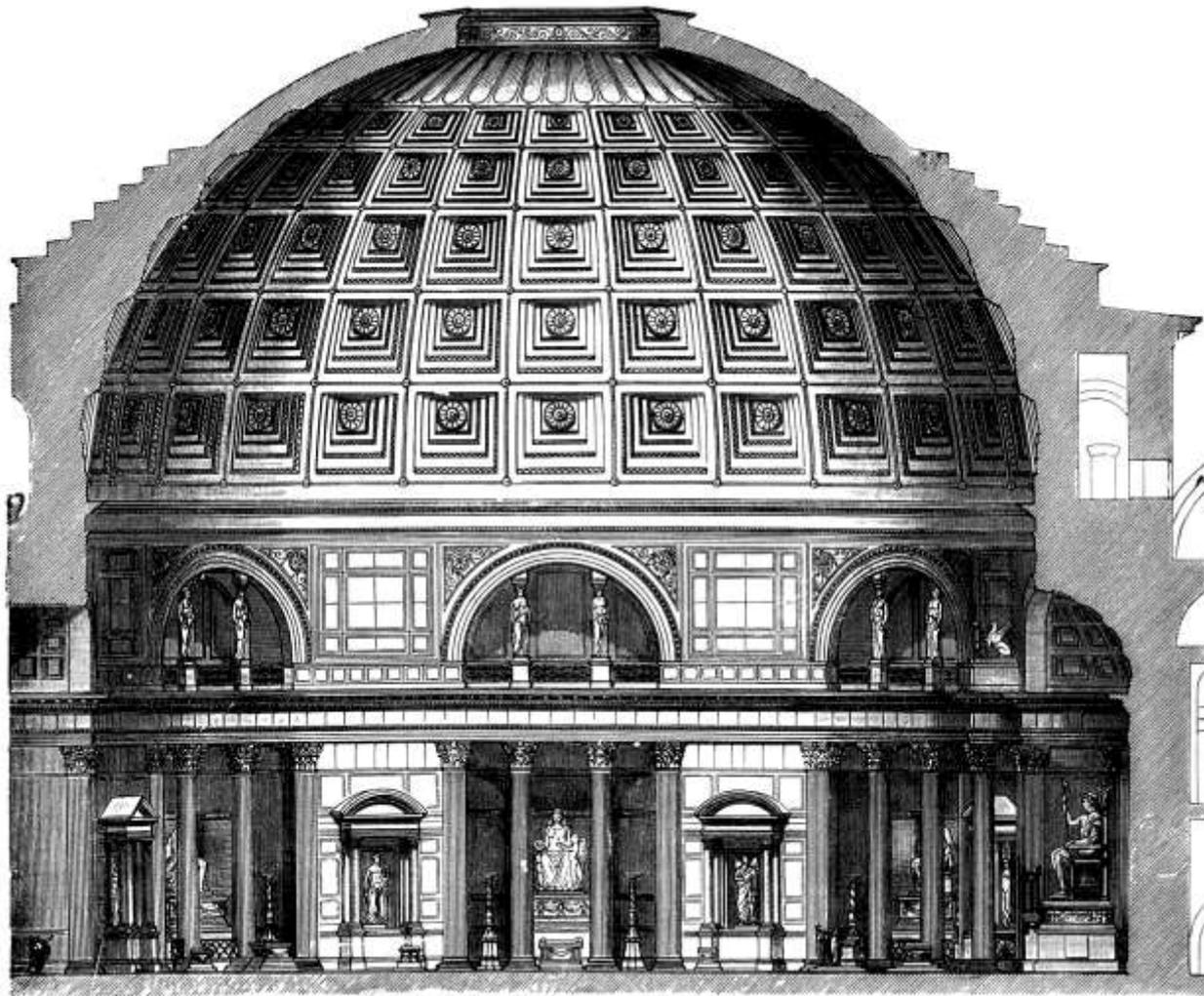

Rim

Hramovi

Panteon

Podignut za vreme vladavine Cara Hadrijana (76-138), kao rekonstrukcija ranije građevine.

Rim

Hramovi

Panteon

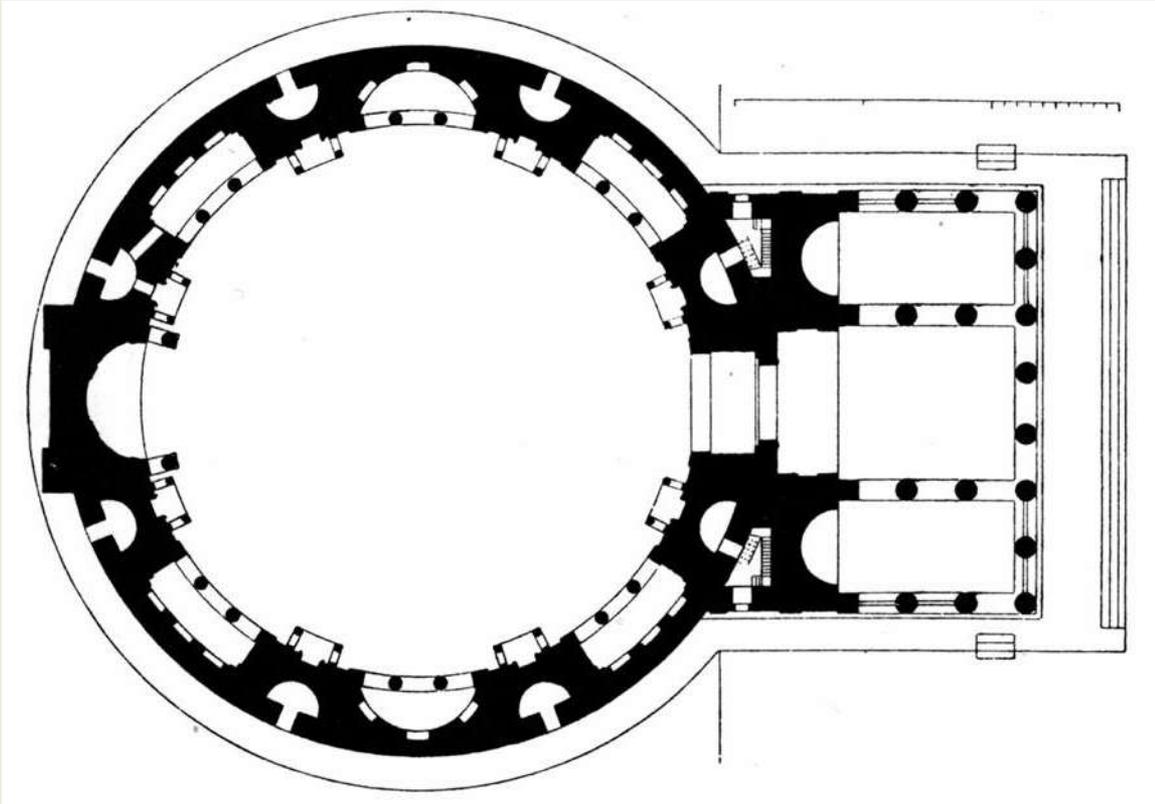
Vertikalni presjek pokazuje da se zid sastoji od dva koncentrična omotača načinjena od vodoravno položenih opeka između kojih je šupljina ispunjena betonskom smjesom od kamena i maltera. Kupola je konstruirana u tri vodoravna pojasa: najdonji je od slojeva sitne opeke, središnji od naizmjeničnih slojeva opeke i tufa i završni od slojeva tufa i, zbog njegove lakoće, vulkanskog kamena.

Rim

Hramovi

Panteon

Panteon je centralna građevina, što znači da mu je osnova kružnica ili geometrijski lik u koji se može upisati i opisati kružnica. Na osnovi čitamo da se građevina sastoji iz dva bitno različita dela, a to su: veliki centralni prostor presvođen kupolom i pravougaoni trem, delimično zatvoren zidom, a na fasadi raščlanjen stubovima. Centralni prostor zatvoren je zidom koji je sa unutrašnje strane raščlanjen nišama i parovima stubova.

Rim

Hramovi

Panteon

Pogled na kupolu sa
olukusom.

Rim

Hramovi

Panteon

Rim

Javni objekti

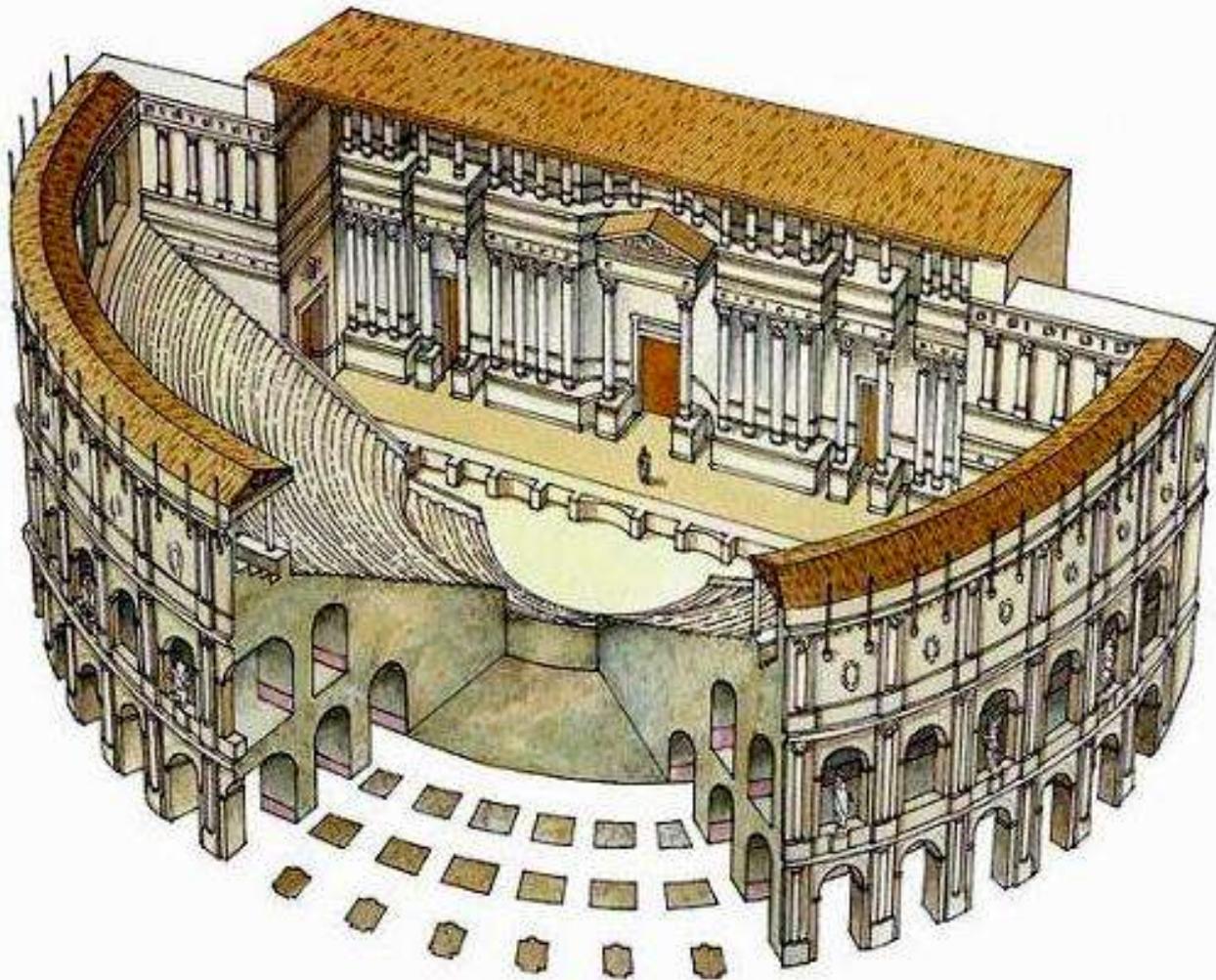
Marcelovo pozorište, Rim

Rim

Javni objekti

Marcelovo pozorište, Rim

Rim

Javni objekti

Marcelovo pozorište, Rim

Rim

Javni objekti

Koloseum, Rim

Izvorno nazvan "Amfiteatar Flavijevaca". Gradnja je započeta 72. za vreme cara Vespazijana, a dovršena desetak godina kasnije za vreme vladavine njegovog sina Tita (79-81).

Koloseum ima trospratnu fasadu. Prizemlje je urađeno u dorskom stilu. Prvi sprat u jonskom. Drugi u korintskom. Poslednji, treći sprat, ukrašen je pilastrima.

Rim

Javni objekti

Koloseum, Rim

Ime je dobio po kolosalnoj skulpturi cara Nerona koja se nalazila ispred amfiteatra.

U Koloseumu su održavane gladijatorske borbe, koje je moglo pratiti 50 000 gledalaca. Održavale su se i borbe sa životinjama i borbe s brodovima. U slučaju požara Koloseum bi se ispraznio za deset minuta kroz 80 izlaza

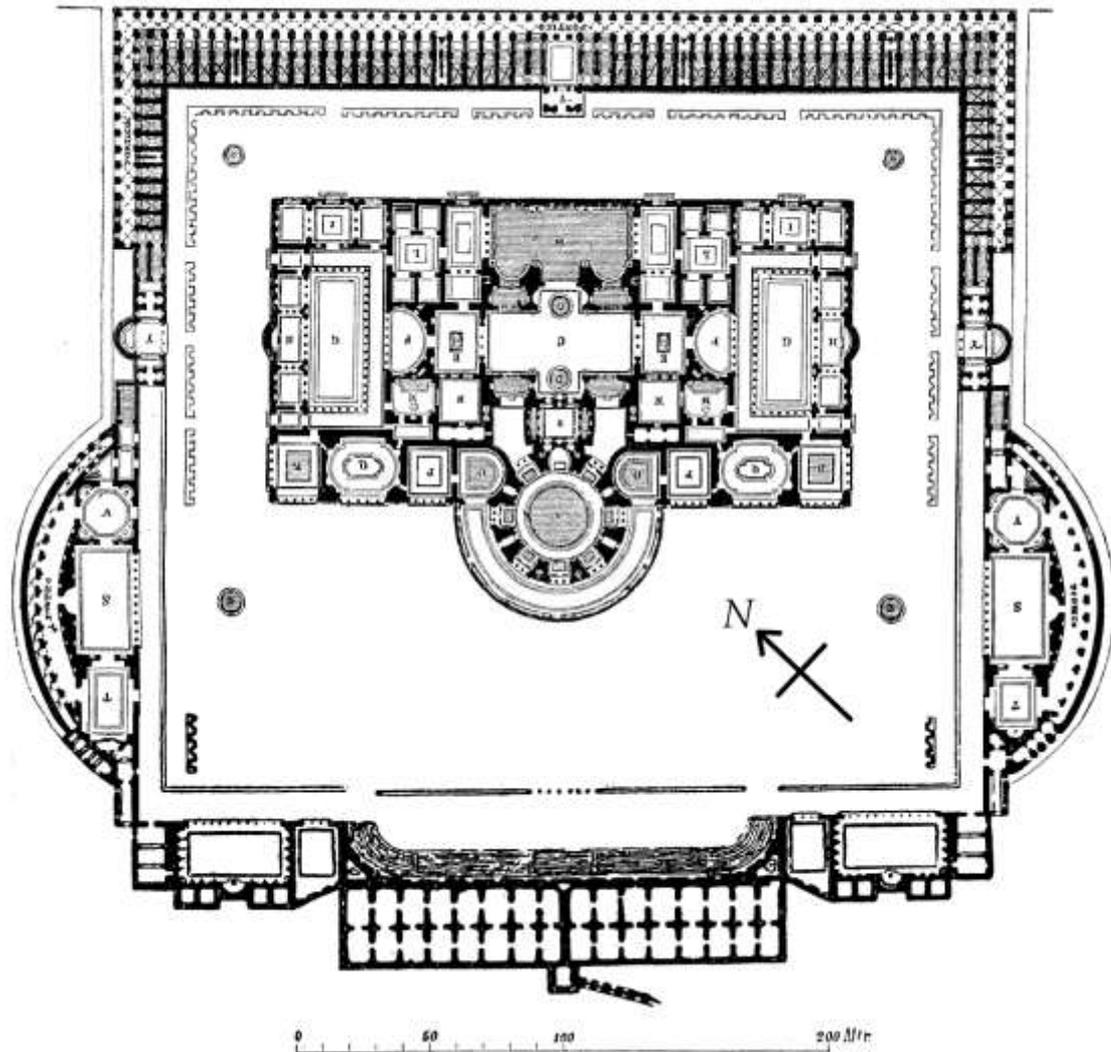
Rim

Javni objekti

Koloseum, Rim

Ime je dobio po kolosalnoj skulpturi cara Nerona koja se nalazila ispred amfiteatra.

U Koloseumu su održavane gladijatorske borbe, koje je moglo pratiti 50 000 gledalaca. Održavale su se i borbe sa životinjama i borbe s brodovima. U slučaju požara Koloseum bi se ispraznio za deset minuta kroz 80 izlaza

Rim

Terme – javna kupatila

Karakaline terme

Rim

Terme – javna kupatila

Karakaline terme

Rim

Terme – javna kupatila

Dioklecijanove terme

Rim

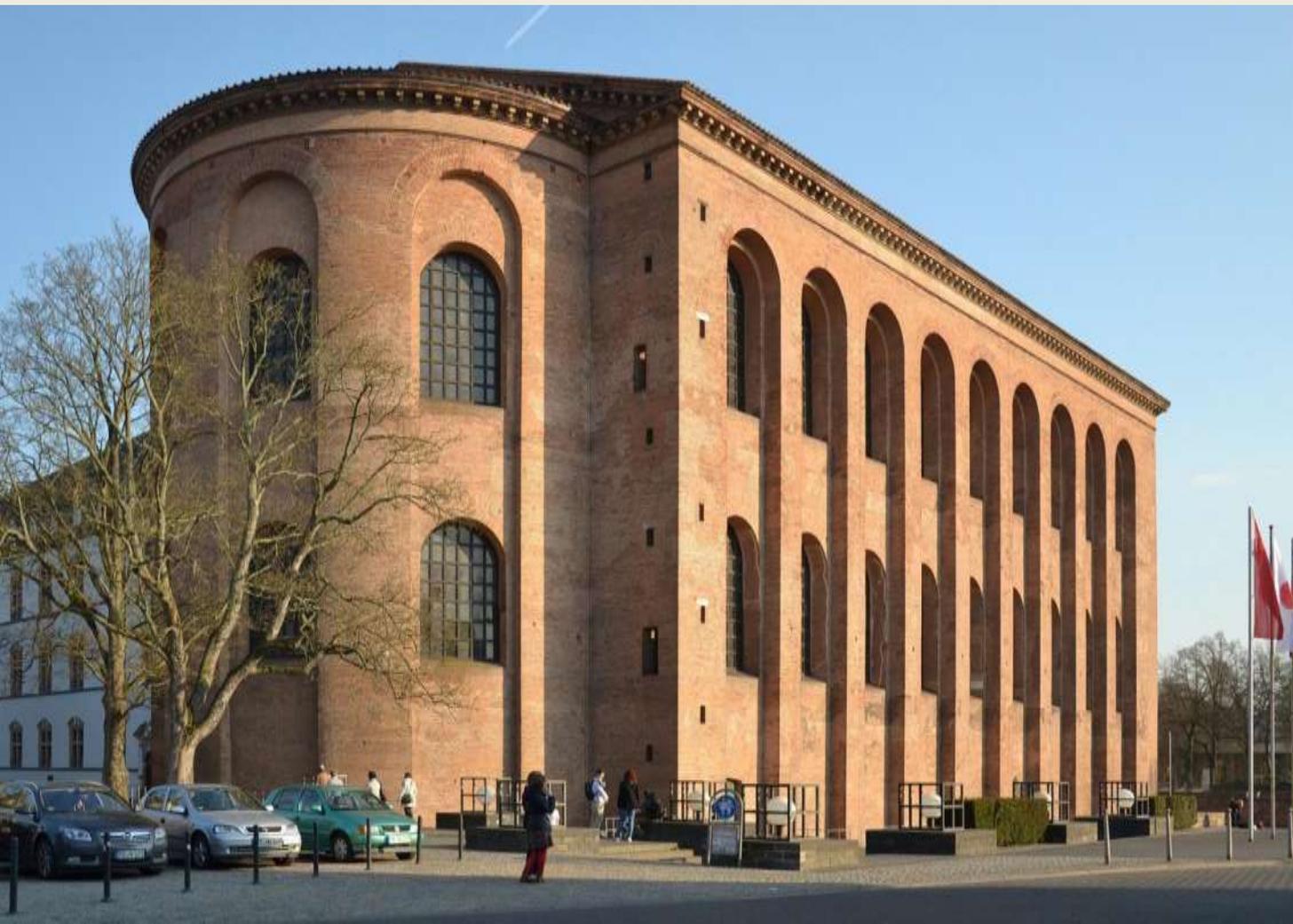
Terme – javna kupatila

Trajanove terme

Rim

Gymnasium Palestra, Pompeja

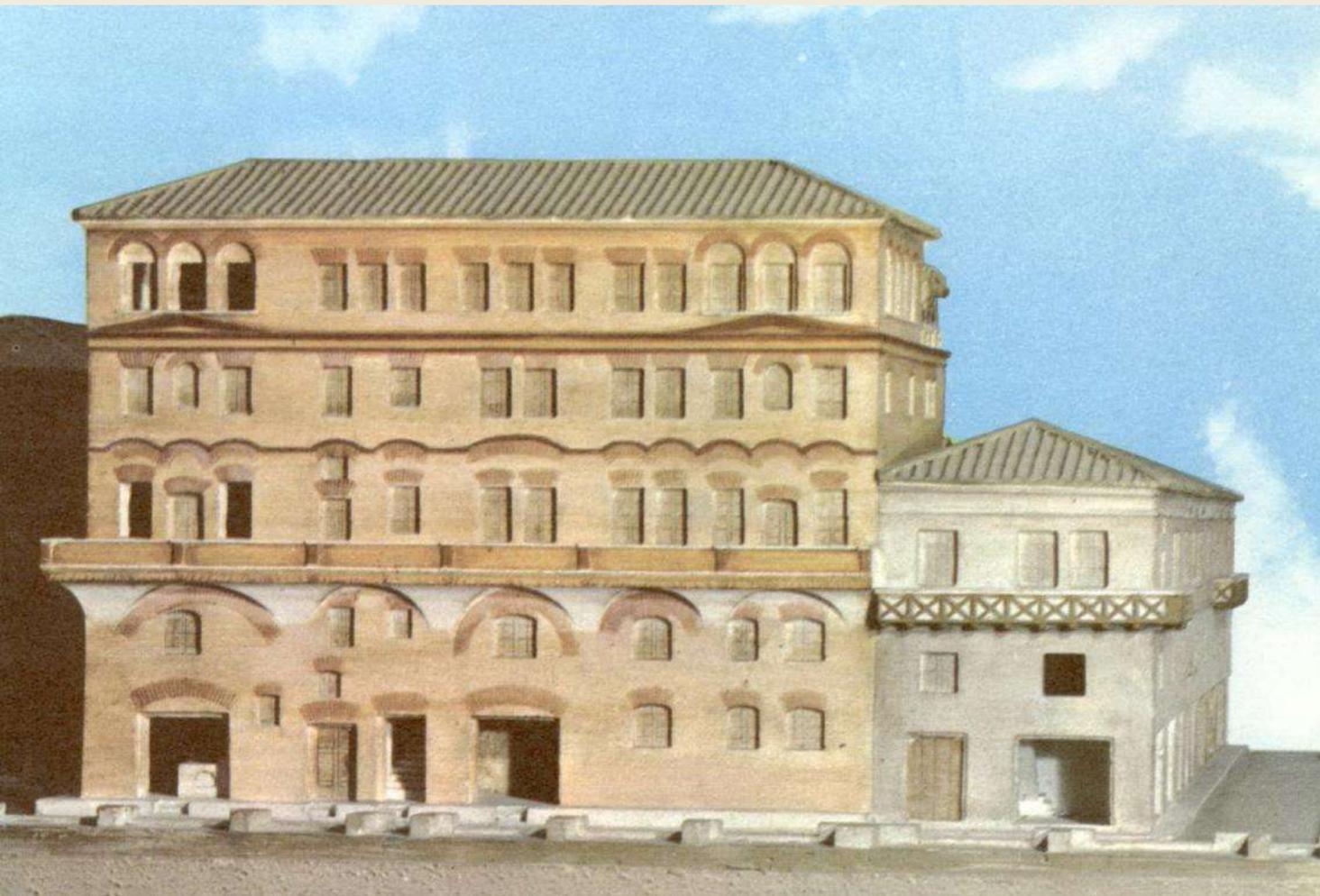

Rim

Novi tipovi objekata

Konstantnova bazilika,
Trir, Nemačka

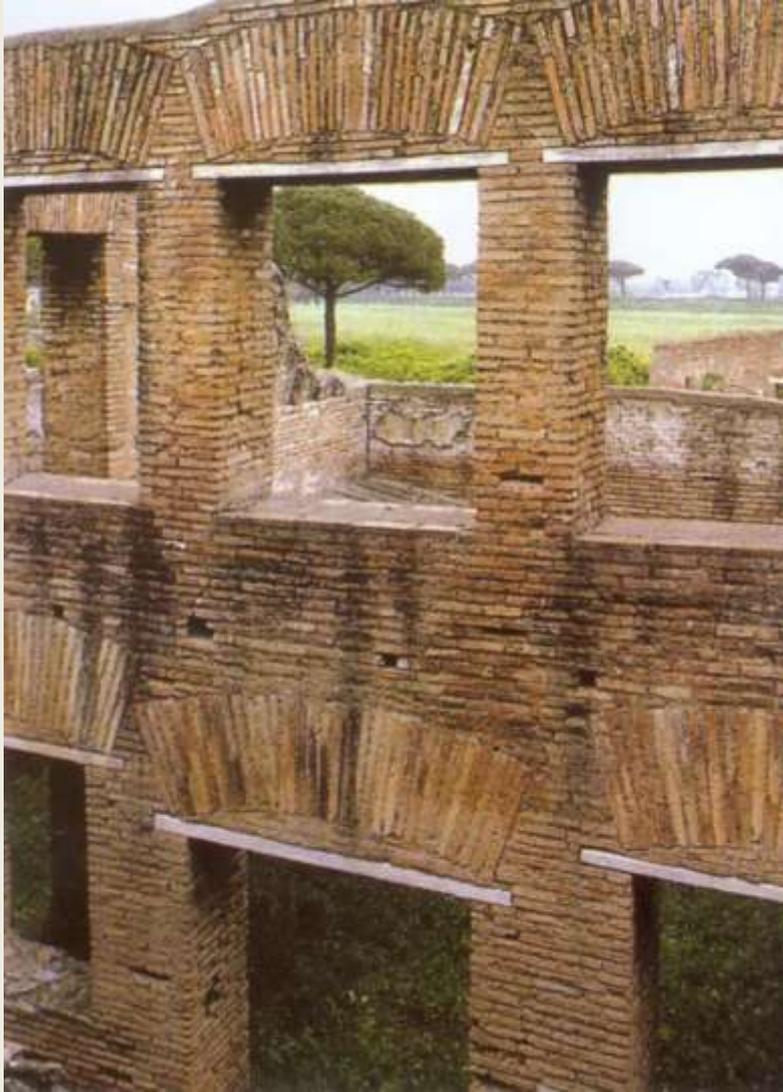

Rim

Objekti za stanovanje

Kolektivno stanovanje

Insulae

Rim

Objekti za stanovanje

Kolektivno stanovanje

Insulae

Rim

Objekti za stanovanje

Individualno stanovanje

Domus Veti, peristil,
Pompeja

1. Vestibulum	7. Cubiculum
2. Impluvium	8. Culina
3. Compluvium	9. Tegulae
4. Peristylum	10. Opus musivum
5. Latrinae	11. Triclinum
6. Tabernae	12. Trabs.

Rim

Dekoracija

Zidno slikarstvo

Vila Misterija, Pompeji

Scene iz rituala

Dionizijevih misterija

Rim

Dekoracija

Mozaik

Rim

Dekoracija

Mozaik

Rim

Palate

Palatin, Tivoli kod Rima
Rezidencija Hadrijana

Rim

Palate

**Palatin, Tivoli kod Rima
Rezidencija Hadrijana**